

## VANHUSTENHUOLTO

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Sosiaali- ja terveysosasto, Miia Lindström, vt. sosiaali- ja terveysjohtaja

Camilla Bergman-Kärpijoki, vanhustyön päällikkö

### Talouden toteuma

| VANHUSTENHUOLTO               | Toteuma<br>04/2019 | Tilinpäätös<br>2019 | TA 2020     | Käyttö<br>04/2020 | TOT-% | Ennuste 30.4. |
|-------------------------------|--------------------|---------------------|-------------|-------------------|-------|---------------|
| TOIMINTATUOTOT                |                    |                     |             |                   |       |               |
| MYYNITUOTOT                   | 3 155              | 236 279             | 123 830     | 1 715             | 1,4   | 123 680       |
| MAKSUTUOTOT                   | 853 226            | 2 553 061           | 2 651 108   | 882 440           | 33,3  | 2 647 556     |
| TUET JA AVUSTUKSET            | 153 352            | 65 470              | 240 000     | 253 336           | 105,6 | -68 827       |
| MUUT TOIMINTATUOTOT           | 166 078            | 502 586             | 528 602     | 165 366           | 31,3  | 519 293       |
| TOIMINTATUOTOT                | 1 175 811          | 3 357 395           | 3 543 540   | 1 302 858         | 36,8  | 3 221 702     |
| TOIMINTAKULUT                 |                    |                     |             |                   |       |               |
| HENKILÖSTÖKULUT               | -2 529 683         | -8 755 887          | -8 505 065  | -2 737 899        | 32,2  | -8 814 748    |
| PALVELUJEN OSTOT              | -1 498 292         | -4 490 102          | -5 162 471  | -1 436 453        | 27,8  | -5 077 513    |
| AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT | -143 772           | -429 160            | -436 423    | -164 463          | 37,7  | -454 677      |
| AVUSTUKSET                    | -143 182           | -549 145            | -506 220    | -143 594          | 28,4  | -517 825      |
| MUUT TOIMINTAKULUT            | -640 826           | -1 910 184          | -1 912 966  | -655 852          | 34,3  | -1 927 401    |
| TOIMINTAKULUT                 | -4 955 754         | -16 134 479         | -16 523 145 | -5 138 261        | 31,1  | -16 792 164   |
| TOIMINTAKATE                  | -3 779 944         | -12 777 084         | -12 979 605 | -3 835 403        | 29,5  | -13 570 462   |

### Toiminta 2020

Talouden toteuma 30.4. mennessä osoittaa 29,5 %:n kokonaiskäyttöastetta. Kaikki menot ovat talousarvion kehyksissä. Kevät on kuitenkin ollut koronakriisin vuoksi haastava, mikä on vaikuttanut henkilöstökuluihin. Mikäli henkilöstökuluja ei saada jarrutettua, on olemassa merkittävä ylitysriski. Ennustetta on vaikea arvioida, koska koronatilanne vaikuttaa siihen suuresti. Vanhustenhuolto toimii aktiivisesti henkilöstökulujen pitämiseksi kehyksissä tehostetun johtamisen, varhaisen tuen ja henkilöstön uudelleenkehittämisen avulla. Tavoitteena on hyvinvoiva henkilöstö, joka viihtyy työssään.

Ostopalvelut ovat pysyneet talousarvion kehyksissä tiukalla talousarviokurilla. Aineista ja tarvikkeista hankitaan vain kaikkein akuuteimmin tarvittavat, kuitenkin niin, että asiakkaiden tarpeet täytetään. Vanhustenhuolto on ostanut tänä vuonna 2,5 yksityistä palveluasumispaikkaa aiemmin budjetoitujen paikkojen lisäksi. Kaksi asiakasta on kuollut ja siitä syystä paikkojen ostokustannukset ovat pysyneet kehyksissä. Vanhustenhuolto pyrkii tarjoamaan yhä enemmän laadukkaita palveluja kotiin, jotta asiakkaat voivat asua kotona mahdollisimman pitkään. Myös digitaalisia ratkaisuja hyödynnetään entistä enemmän, mikä vapauttaa henkilöstöresursseja ja lisää asiakkaiden kotona asumisen turvallisuutta.

On olemassa riski, että hoitotarvikkeiden ja lääkkeiden kustannukset ylittävät talousarvion. Syynä tähän on koronakriisi, jonka seurauksena kaikkien yksiköiden suojavarustetarve lisääntyi merkittävästi, sosiaali- ja terveysministeriö antoi ohjeet, joiden mukaan kaikkien asumisyksiköiden on ylläpidettävä omaa päivystyslääkevarastoa, ja on hankittu uusia diagnostisia laitteita.

Kustannuskehitystä analysoidaan kuukausittain ja säästöjä tavoitellaan edelleen seuraavasti: kokouksia pidetään etänä, henkilöstön koulutuksia järjestetään ensisijaisesti sisäisesti tai verkkokurssien kautta, tehostettua kotihoitoa kehitetään koko sosiaali- ja terveysosaston kustannusten säästämiseksi, sijaisjärjestelyjä tehostetaan ja digitaalisia ratkaisuja hyödynnetään henkilöresurssien vapauttamiseksi.

#### Toiminnan tavoitteet 2020

| Tavoite                                                                                                                                                                              | Arviointi                                                                                                                                                   | Tavoitetaso                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Toteuma 30.4.                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Parannetaan mahdollisuutta asua kotona pidempään niin, että noin 91-92 % yli 75-vuotiaista voi asua kotona ja tuntea samalla olonsa turvalliseksi ja nauttia hyvästä elämänlaadusta. | Kotihoidon toiminta:<br>Arvioidaan käyttilastojen ja ajankäyttötilastojen avulla. Laatua arvioidaan henkilöstölle ja asiakkaille suunnattavilla kyselyillä. | Osatavoitteet:<br><br>Kotihoidon toimintamalli on muuttunut syyskuussa 2019: käyttöön on otettu automaattinen lääkkeiden annosjakelu, työ tehdään moniammatillisissa tiimeissä ja kotiuttamistiimi tarjoaa tehostettua kuntoutusta asiakkaiden kotona. Uusi optimointiohjelma otetaan käyttöön vuonna 2020, mikä tehostaa ajankäyttöä.                                                                           | Kotihoidon uusi toimintamalli on lähtenyt hyvin käyntiin, se on tehostanut toimintaa ja vähentänyt sairauspoissaoloja. Optimointiohjelma otetaan käyttöön 1.7.2020.                                                               |
| Parannetaan hoitoketjua ja työprosesseja vanhuspalvelulain mukaisesti ja ohjataan tuki asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.                                               | Tehostettu kotihoito:<br>Kehitetään vuoden 2020 aikana. Arviointi tapahtuu mittareiden avulla.                                                              | Tehostettua kotihoitoa suunnitellaan ja kehitetään, jotta vanhuksat voisivat asua kotona pidempään. -> Tätä mahdollisuutta selvitetään kevään 2020 aikana. Tehostetun kotihoidon myötä yhä useampi vanhus voi asua kotona pidempään. Vuonna 2019 tehostetun palveluasumisen yksiköissä asuu Paraisilla 10,2 % yli 75-vuotiaista, suositukseksi on, että tehostetun palveluasumisen yksiköissä asuisi noin 7-9 %. | Tehostetusta kotihoidosta on tehty suunnitelma ja tavoitteena on käynnistää toiminta syksyllä 2020. Tämä vaihtoehto on arviolta noin 19 000 euroa tehostettua asumista edullisempi.                                               |
| Vähennetään tarpeettomia potilassiirtoja.                                                                                                                                            | Toimintakyvyn arviointiväline RAI: RAI on kattava mittausväline, jota voidaan käyttää myös hoitoisuuden tilastolliseen mittaukseen.                         | Kotona tehtävän diagnostisoinnin lisääminen, nopean CRP- ja Hb-mittarin hankinta. Vuonna 2021 kannettavan EKG-monitorin hankinta.                                                                                                                                                                                                                                                                                | Mahdollisuutta diagnostisointiin on lisätty.                                                                                                                                                                                      |
|                                                                                                                                                                                      | Tehostetun asumisen käyttöasteen seuranta: tavoitteena on, että vuonna 2021 enintään 9 % asuisi tehostetun palveluasumisen yksiköissä.                      | Toimintakyvyn arviointiväline RAI otetaan käyttöön vuonna 2020, minkä ansiosta asumispaikkojen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | RAI-arviointiohjelman koulutukset alkavat syksyllä 2020. Hoitoketjun tehostamiseksi kotiuttamisohjaajan työsuhteeseen on otettu toinenkin työntekijä; toinen työskentelee lähinnä SAS-prosessin ja toinen kotiuttamisten parissa. |

|                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | myöntämisen kriteerit selkeytyvät.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Valtakunnallisten tavoitteiden mukaan Paraisilla tarvitaan vuosina 2020-2030 noin 70-80 tehostetun palveluasumisen paikkaa lisää. Luvut perustuvat Tilastokeskuksen tietoihin yli 75-vuotiaiden määrästä. | <p>Arviointi: Paraisilla on 123 omaa tehostetun palveluasumisen paikkaa ja se ostaa 51 paikkaa yksityisiltä toimijoilta (10/2019). Vuodeksi 2020 on budjetoitu vielä viisi paikkaa lisää. Ostettavien paikkojen määrän kasvua seurataan.</p> <p>Myös raskashoitoisten ikääntyneiden päihde- ja/tai mielenterveysasiakkaiden määrä on lisääntynyt eikä Paraisilla ole mahdollisuutta hoitaa heitä omana toimintanaan. Näille asiakkaille on tarpeen ostaa paikkoja muilta tahoilta.</p> | <p>Osatavoitteet:</p> <p>Paikoille on tarvetta, erilaisia ratkaisumahdollisuuksia tulee selvittää.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Vanhusten tulevaisuuden asumismuodoista on tehty taloudellisia laskelmia ja analyyseja. Sosiaali- ja terveysministeriö on koonnut työryhmän, joka on analysoinut iäkkäiden ihmisten asumismuotojen tulevaisuuden tarpeita ja henkilöstömitoituksen tarvetta ja laatinut uuden iäkkäiden ihmisten palvelujen laatusuosituksen, joka on ministeriössä tarkastelussa toukokuussa 2020. Vanhustenhuolto odottaa tätä raporttia ja voi näiden päätösten pohjalta suunnitella toimintansa jatkoa. Useammalle tehostetulle asumispaikalle on kuitenkin tarvetta, hankinta on aloitettu keväällä 2020. Myös erityisasuminen olisi välttämätöntä ja tehostettua kotihoitoa kehitetään.</p> |
| <p>Lisätään ikääntyneen väestön osallisuutta, vähennetään yksinäisyyttä ja ehkäistään mielenterveyden ongelmia.</p> <p>Lisätään ikääntyneen väestön liikkumista.</p>                                      | <p>Arviointi tapahtuu käyntimääriä koskevien mittareiden sekä ikääntyneelle väestölle suunnattavan kyselyn avulla.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Osatavoitteet:</p> <p>Kotihoidon mielenterveystiimin tehtävänä on ehkäistä yksinäisyyttä, tarjota tukea asiakkaiden kotona ja edistää yhteisöllisen osallisuuden lisääntymistä.</p> <p>Päivätoiminnan, muistisairaiden tuen ja neuvontatoiminnan kehittäminen. Digitaalisen työvälineen käyttöönotto kognitiivisten taitojen harjoittelua varten.</p> <p>Arjen turvallista liikkumista, kunnon kohentamista ja fyysisten toimintarajoitteiden ehkäisyä edistävän</p> | <p>Koronakriisi on ollut iäkkäille haastava ja lisännyt yksinäisyyttä. Vanhustenhuolto on mahdollisuuksien mukaan pyrkinyt ehkäisemään yksinäisyyttä. Nyt kun rajoituksia on höllennetty, sosiaalisia aktiviteetteja järjestetään ulkona ja turvaetäisyyttä noudattaen. Omaisille järjestetään mahdollisuus vieraila asumisyksiköissä turvaetäisyyttä noudattaen ulkona tai ikkunan takana. Kriisin odotetaan vaikuttavan kielteisesti monien iäkkäiden psyykkiseen hyvinvointiin ja tämä otetaan huomioon toimintavuoden toiminnan suunnittelussa.</p>                                                                                                                              |

|                                                                                                                                                              |                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                              |                                                         | <p>toiminnan suunnittelu. Mahdollisuuksien selvittäminen mukautetun kuntosalin perustamiseen.</p> <p>Sosiaalihuoltolain mukaisten ryhmäkuljetusten suunnittelu liikkumisen tukemiseksi yhteistyössä sosiaalipalvelujen kanssa.</p> <p>Kaupunki osallistuu liukuesteiden hankkimiskustannuksiin 75 vuotta täyttäneille yhteistyössä samassa tarkoituksessa käynnissä olevan talkooprojektin kanssa. Tavoitteena on voida jakaa ensimmäiset liukuesteet Ikinä-messujen yhteydessä tammikuussa 2020.</p> | <p>Päivätoiminta on ollut suljettuna 15.3. lähtien, joten toimintaa ei ole kehitetty kevään aikana. Toiminta pidetään suljettuna 9.8. asti ja mahdollisesti senkin jälkeen.</p> <p>Ryhmäkuljetuksia ei ole voitu järjestää koronakriisin aikana, mutta niitä on suunniteltava tuleviin tarpeisiin. Suunnittelutyöhön tarvitaan henkilöstöresursseja. Vanhustenhuolto ei ole onnistunut rekrytoimaan sosiaalityöntekijää suunnitellusti.</p> <p>Ikinä-messujen yhteydessä tammikuussa 2020 jaettiin vapaaehtoisen lahjoittamia liukuesteitä. Liukuesteitä on vielä jäljellä lahjoitettavaksi ja lahjoitusta suunnitellaan syksyksi 2020.</p> |
| Otetaan vuonna 2020 käyttöön uusi aikaperusteinen maksujärjestelmä.                                                                                          |                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Uudet maksut hyväksyttiin sosiaali- ja terveyslautakunnassa keväällä 2020 ja uusi aikaperusteinen maksujärjestelmä otetaan lautakunnan päätöksen mukaisesti käyttöön 1.7.2020.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Parannetaan tehostetun palveluasumisen yksiköiden saattohoidon laatua niin, että elämän loppuvaiheessa on vähemmän tarvetta siirtymiselle terveydenhuoltoon. | Saattohoitopäivien määrän seuranta ja hoidon arviointi. | <p>Osatavoitteet:</p> <p>Henkilöstön saattohoito-osaamisen lisääminen. Selkeät prosessit ja hoitokuvaukset. Henkilöstön kouluttaminen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Saattohoito-osaamista on kartoitettu, ja kolme vanhustenhuollossa työskentelevää henkilöä osallistuu saattohoitokoulutukseen kesän ja syksyn 2020 aikana. Syksyllä 2020 kootaan työryhmä, johon tulee edustaja kaikista asumisyksiköistä. Työryhmän tehtävänä on levittää osaamista ja tietoa kaikkiin vanhustenhuollon työntekijöihin ja vastata siitä, että kaupungin saattohoito</p>                                                                                                                                                                                                                                                  |

|  |  |  |                                                  |
|--|--|--|--------------------------------------------------|
|  |  |  | on laadukasta ja asiakkaiden tarpeiden mukaista. |
|  |  |  |                                                  |

#### Henkilöstö

| Henkilötyövuodet                               | 2017  | 2018  | 2019  | BU2020 | P2020  |
|------------------------------------------------|-------|-------|-------|--------|--------|
| Hallinnollinen henkilöstö                      | 2,8   | 2,2   | 2,7   | 4      | 3,8    |
| Yksikön esimies                                | 7,3   | 9,0   | 9,0   | 9      | 8,22   |
| Sosiaalityöntekijä                             | 0,5   | 0,5   | 0,5   | 0,5    | 0,5    |
| Sairaanhoitaja                                 | 22,0  | 22,0  | 20,0  | 21     | 18,3   |
| Lähihoitaja tai vastaava                       | 150,2 | 144,1 | 124,5 | 123,08 | 125,61 |
| Ohjaaja tai vastaava                           | 4,2   | 5,0   | 5,0   | 5      | 4,67   |
| Muistikoordinaattori                           | 1,0   | 1,0   | 1,0   | 1,0    | 1,21   |
| Muut                                           | 2,6   | 4,0   | 4,0   | 0,2    | 3,44   |
| Oppisopimusopiskelijat                         |       | 5,0   | 10,0  | 10     | 9      |
| Henkilötyövuodet yhteensä                      | 190,6 | 192,8 | 176,7 | 172,78 | 174,75 |
| Antal anställda / Henkilöstön lukumäärä 31.12. |       |       |       |        |        |
| Vakituiset                                     | 145   | 162   | 143   |        |        |
| Määräaikaiset                                  | 73    | 65    | 72    |        |        |
| Henkilöstön lukumäärä 31.12.                   | 218   | 227   | 215   |        |        |

Mittarit ja suoritteet

| Suoritteet                                                            | 2017    | 2018    | 2019    | BU2020  | P2020   |
|-----------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Kotihoidon käynnit (kotipalvelu + kotisairaanhoido)                   | 101 068 | 96 263  | 103 489 | 102 034 | 111 519 |
| Kotihoidon asiakasmäärä                                               | 786     | 733     | 658     | 776     | 618     |
| Palveluasunnot                                                        | 32      | 33      | 33      | 37      | 37      |
| Tehostettu palveluasuminen                                            | 127     | 129     | 129     | 123     | 123     |
| Kotihoidon käynnit palveluasunnoissa / tehostetussa palveluasumisessa | 175 371 | 180 740 | 177 681 | 182 547 | 173 889 |
| Omaishoito, asiakkaita, > 65 v.                                       | 122     | 128     | 135     | 130     | 140     |
| <b>Mätetal / Mittarit</b>                                             |         |         |         |         |         |
| Nettokustannus/asukas, €                                              | 721     | 781     | 842     | 859     | 900     |
| Kotihoidon käynnit (kotipalvelu + kotisairaanhoido), €/käynti         | 30,2    | 36      | 31      | 34      | 34      |
| Omaishoito, €/asiakas                                                 | 4568    | 4689    | 4 823   | 4 399   | 3964    |
| Palveluasuminen, €/paikka                                             | 29 760  | 23 728  | 33 328  | 33 873  | 33 873  |
| Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden määrä                           | 1484    | 1499    | 1 548   | 1 619   | 1619    |